

Asia: VN/23943/2023

Luonnos hallituksen esitykseksi laiksi jätelain muuttamisesta

Lausunto

5 c § Toisessa ETA-maassa tehdyn päätöksen ja lainsäädännön tunnustaminen

-

32 § Kunnan velvollisuus järjestää jätehuolto

Mehiläinen kannattaa hallituksen esitystä rajata kunnan jätehuollon vastuun ulkopuolelle sosiaali- ja terveydenhuollon yrityksen palveluyksikössä syntyvät jätteet. Katsomme, että lakimuutoksella voidaan poistaa nykyisen lain sisällön monitulkintaisuus jätteen haltijan ja kunnan välisen vastuunjaon välillä. Mehiläinen huomauttaa myös, että yrityksiin kohdistuu enenemissä määrin muun muassa erilaisia raportointivaatimuksia jätteiden suhteen esimerkiksi vastuullisuussäätelyn myötä. Tähän on haastavaa vastata, kun osa jätehuollon kohteista on kunnallisilla toimijoilla, joilla ei ole valmiutta toimittaa toteumatietoja ja tarvittavia lukuja yhtiölle.

Mehiläinen pyytää kiinnittämään huomiota hallituksen esitysluonnoksessa käytettyjen termien oikeellisuuteen sekä tarpeettomiin ja mahdollista epäselvyyttä tulevaisuudessa aiheuttaviin termeihin. Luonnoksen yksityiskohtaisissa perusteluissa sivulla 13 viitataan esimerkkinä ”ikäntyneiden ympärivuorokautiseen ja yhteisölliseen palveluasumiseen”. Tältä osin pyydetään kiinnittämään huomiota, että kyse on sosiaalihuoltolain (1301/2014) mukaisista termeistä ”ympäri vuorokautinen palveluasuminen” ja ”yhteisöllinen asuminen”. Sosiaalihuoltolain uudistuksessa yhteisöllisessä asumisessa asuminen ja palvelut on eriytetty toisistaan (HE 231/2021 vp, s. 36), joten kyse ei ole yhteisöllisestä palveluasumisesta siitä huolimatta, että yhteisöllisen asumisen asiakkaalle väistämättä tuotetaan palveluita kotiinsa. Ehdotamme, että hallituksen esityksessä viitattaisiin esimerkkinä yleisemmin ”sosiaalihuoltolain mukaiseen ympärivuorokautiseen asumiseen ja yhteisölliseen palveluasumiseen”, jotta esimerkki ei rajautuisi tarpeettomasti ainoastaan ”ikäntyneisiin” muiden sosiaalihuollon asiakasryhmien sijaan. Luonnoksessa valittu tapa esittää esimerkkilistaus voi olla omiaan aiheuttamaan epäselvyyttä listauksen ulkopuolelle jäävistä asiakasryhmistä (esimerkiksi vammaiset asiakkaat puuttuvat listasta), minkä takia olisi suositeltavaa viitata edellä esitettyllä tavalla yleisemmin sosiaalihuoltolain mukaisiin palveluihin. Laki ei myöskään tunne esimerkkilistauksessa esitettyä termiä ”psykiatrian palveluasuminen”, vaan suositeltavaa olisi

tämän sijaan viitata ”mielenterveys- ja päihdekuntoutujiin”, joille asumispalveluita tuotetaan sosiaalihuoltolain nojalla.

E erityisen hyvänä pidämme sitä, että esitysluonnoksessa kunnan jätehuollosta rajataan pois sote-palveluyksiköstä syntyvä jäte riippumatta siitä, mikä on asumisen ja siihen liitettyjen sote-palvelujen keskinäinen painoarvo. Tämä on erityisen merkityksellistä sote-palveluntuottajan ns. ”hybridiyksiköissä”, joissa saatetaan tuottaa sekä yhteisöllistä asumispalvelua että ympärivuorokautista palveluasumispalvelua.

Mikäli sote-palveluntuottajan yksikkö ei kuitenkaan sijaitse omassa rakennuksessaan, vaan yksikkö sijaitsee esimerkiksi vain osassa kerroksia muutoin yleistä asumista tuottavassa kerrostalorakennuksessa, ehdotamme, että tällaisessa tapauksessa jätehuoltovastuu määriteltäisiin koko rakennuksen osalta ns. pääkäyttötarkoituksen mukaan. Pääkäyttötarkoituksen perusteella myös sote-yksikön jätteet voitaisiin tällöin katsoa kunnan jätehuoltovastuun piiriin.

Ehdotamme myös, että pääkäyttötarkoitukseen perustuvaa jätehuoltovastuun määräytymistä noudatettaisiin myös, mikäli sote-palveluntuottaja tuottaa sosiaalihuoltolain 21 a §:n mukaisia tuetun asumisen palveluita samassa rakennuksessa tai samalla kiinteistöllä, jossa sen ympärivuorokautista palveluasumista ja/tai yhteisöllistä asumista tuottava yksikkö sijaitsee. Tällaisessa tapauksessa sote-yksikön toimintaa on syytä arvioida useaa eri sosiaalihuoltolain mukaista palvelumuotoa tuottavana hybridiyksikkönä, jolloin on tarkoituksenmukaista sisällyttää sote-palveluntuottajan jätehuollon vastuulle myös tuetusta asumisesta syntyvät jätteet. Tämä poikkeus tuetun asumisen kuulumiseen muutoin kunnan jätevastuun piiriin olisi perusteltua, jotta mainitulle kiinteistölle ei ole tarpeen järjestää kaksinkertaista jätehuoltoa.

35 § Kiinteistöittäisen jätteenkuljetuksen järjestäminen

-

48 § Tuottajavastuun piiriin kuuluvat tuotteet ja tuottajat

-

Siirtymäsäännös

Mehiläinen kannattaa sitä, että sote-palveluntuottajalle sallittaisiin mahdollisuus irtautua kunnan jätehuollon piiristä jo ennen vuotta 2026. Näin palveluntuottajan ei tarvitse tarpeettomasti odottaa siirtymäajan päättymistä tilanteessa, jossa se jo nykyisen lain alla hoitaa eri paikkakuntiensa yksiköissä oman jätehuoltonsa nykyisestä laista tehdyn tulkinnan perusteella.

Muuta huomioitavaa

-

Lampinen Marina
Mehiläinen